

LESPAKKET NEDERLANDS SLAVERNIJ- VERLEDEN & RACISME

- ▶ Werkbladen
- ▶ Bronnenblad
- ▶ Keuzeopdrachten
- ▶ Begrippenlijst

KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME 04 – 07

HET CONTINENT
AFRIKA 08 – 10

SURINAME EN
CURAÇAO 11 – 16

INDONESIË 17 – 19

ZUID-AFRIKA: KAAP
DE GOEDE HOOP 20 – 23

TERUG NAAR HET
HEDEN. EN NU? 24 – 27

KENNISMAKEN EN INTRODUCTIE OP RACISME

HET CONTINENT

AFRIKA

SURINAME EN

CURAÇAO

INDONESIË

ZUID-AFRIKA: KAAP

DE GOEDE HOOP

TERUG NAAR HET

HEDEN. EN NU?

KEUZEOPDRACHT 1

WAT ZIE JIJ?

Werk samen in een groepje van maximaal vier personen.

Hoe kun je op de schilderijen uit de 18de en 19de eeuw op pagina 6 de ideeën over superieure en inferieure mensen terugzien? Leg het uit met elementen die je ziet op de afbeeldingen. Hoe kijken de mensen, hoe staan de mensen, wat hebben de mensen aan, etc.

Schilderij 1:

Schilderij 2:

Schilderij 3:

Schilderij 4:

Afbeelding 1.1

Afbeelding 1.2

Afbeelding 1.3

Afbeelding 1.4

KEUZEOPDRACHT 1

WAT ZEG JIJ?

Het kan soms best moeilijk zijn om voor jezelf of voor iemand anders op te komen. Het kan nog moeilijker zijn als je die persoon niet kent.

Tijdens de periode van kolonialisme en slavernij kwamen verschillende mensen op voor de rechten van tot slaaf gemaakten, zoals Tula en Boni. Ook sloten sommige witte mensen zich aan bij de strijd tegen kolonialisme en slavernij. Vaak kenden zij de mensen die ze wilden helpen helemaal niet.

Bij de volgende opdrachten ga je je inleven in verschillende situaties. Bespreek met een groepje de situaties aan de hand van de volgende vragen en schrijf jullie antwoorden op.

1. Waarom vindt de persoon de situatie niet leuk?

2. Hoe help je die persoon om zich beter te voelen?

Bespreek de antwoorden met elkaar en met je leraar.

Als het Sinterklaasfeest is, wil ik niet zo graag naar buiten. Kinderen en volwassenen wijzen naar mij en roepen 'Zwarte Piet'. Veel witte volwassenen vinden het grappig, maar ik vind het geen grap.

Tijdens verjaardagen zingen mensen hanky panky shanghai en kijken mij dan lachend aan. Ze vragen dan: 'Je vindt het toch niet erg?' Maar eigenlijk vind ik het wel erg. Het is niet leuk en ook niet grappig.

We zijn met de klas in het Rijksmuseum, we staan voor een groot schilderij dat vlakbij de Nachtwacht hangt. Op het schilderij staat een zwart jongetje. 'Kijk, een aapje' zegt de juf tegen een paar kinderen. Ze moeten een beetje lachen maar niet iedereen vindt het leuk.

De meester zegt vaak 'doe niet zo Oost-Indisch doof'. Ik vind het helemaal niet leuk als dat wordt gezegd. Ik weet van mijn oma dat dit vroeger werd gezegd als tot slaafgemaakten in Indonesië niet wilden werken.

**KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME**

**HET CONTINENT
AFRIKA**

**SURINAME EN
CURAÇAO
INDONESIË**

**ZUID-AFRIKA: KAAP
DE GOEDE HOOP
TERUG NAAR HET
HEDEN. EN NU?**

KEUZEOPDRACHT 2

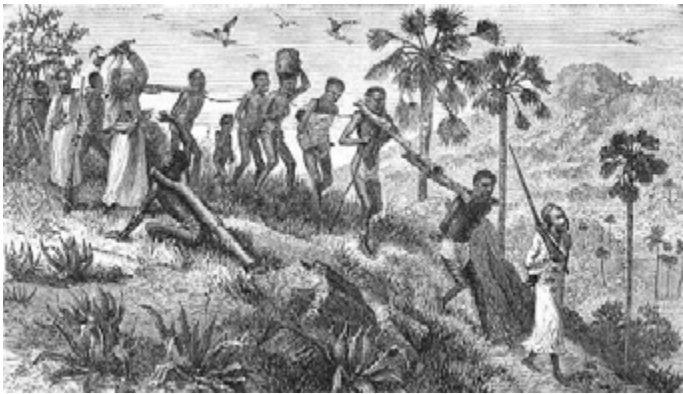
'STEPPING THROUGH GHANA'S 'DOOR OF NO RETURN''

Bekijk met de klas een stukje van het filmpje 'Stepping through Ghana's 'Door of No Return' (in het Engels). De leraar zal van tevoren kort vertellen wat er in het filmpje gebeurt.

'Stepping through Ghana's 'Door of No Return' - CNN
<https://edition.cnn.com/videos/world/2018/07/16/inside-africa-ghana-african-slaves-elmina-castle-vision-a.cnn>

Lees nog een keer 'Afrika tijdens de trans-Atlantische slavenhandel' in het bronnenblad van werkblad 2.

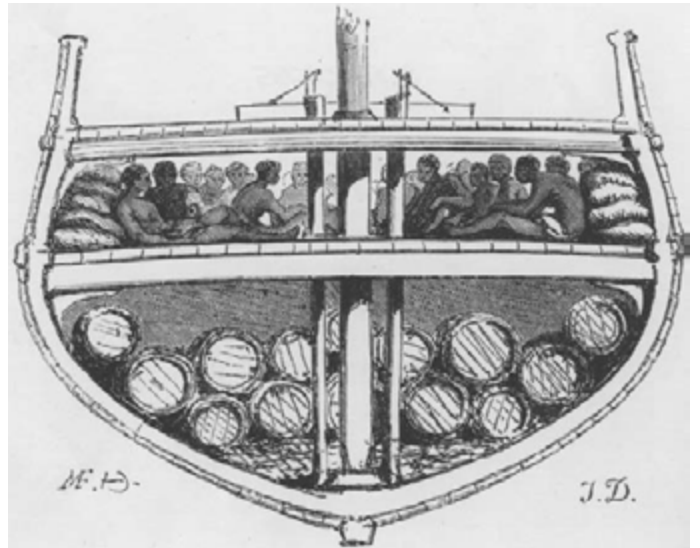
1. Bekijk afbeeldingen 2.1, 2.2 en 2.3. Schrijf bij elke afbeelding op wat er gebeurt of wat je ziet. Gebruik de informatie van het bronnenblad.
2. Bedenk zelf een vierde afbeelding die goed zou passen bij het bronnenblad. Je kunt daarvoor pagina 10 gebruiken. Maak een tekening of vraag of je een afbeelding mag printen (denk aan het formaat als je print!). Schrijf bij de afbeelding een korte tekst, net zoals bij de andere afbeeldingen.

Afbeelding 2.1

Afbeelding 2.2

Afbeelding 2.3

KEUZEOPDRACHT 2

KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME

HET CONTINENT
AFRIKA

SURINAME EN
CURAÇAO

INDONESIË

ZUID-AFRIKA: KAAP

DE GOEDE HOOP

TERUG NAAR HET

HEDEN. EN NU?

KEUZEOPDRACHT 3

GESPREK OVER VERZET EN VRIJHEID

Bekijk individueel of met je groepje het filmpje.

Filmpje: Opstand op de Neptunus (Schooltv)

<https://schooltv.nl/video/opstand-op-de-neptunus-verzet-tegen-de-slavenhandel/playlist/387/>

1. Wat zou jij doen? Zou jij ook in opstand komen? Bedenk een reden waarom je wel in opstand zou komen en bedenk een reden waarom je niet in opstand zou komen.

2. Bedenk een leus of slogan voor vrijheid. Schrijf die op een groot papier. Hang de leuzen en/of slogans op in het klaslokaal of in school.

**GA JE MEE
WAT
MOED ZAAIEN**

Loesje

loesje@loesje.nl

www.loesje.nl

www.loesje.nl/posters

KEUZEOPDRACHT 3

SPECULAASKOEKJES

Margareth heeft speculaasjes meegenomen. Ze deelt de koekjes uit aan haar vrienden. Terwijl ze eten zegt Noah: 'Eigenlijk heeft dit koekje ook met de geschiedenis van slavernij te maken!' Maar hoe dan?

Een van de ingrediënten van koek is suiker. Slaafgemaakte mensen werkten in de hitte op suikerrietplantages in gebieden als Suriname, zodat mensen in Nederland konden genieten van koekjes met suiker of van een kopje thee uit Azië met een schepje suiker. Er zitten ook verschillende kruiden in speculaas die van de specerijen-plantages in Indonesië kwamen.

Je gaat onderzoeken hoe de verschillende werelddelen en koloniën met elkaar verbonden zijn door suiker en specerijen. We gebruiken voor het onderzoek het speculaaskoekje.

Afbeelding 3.1

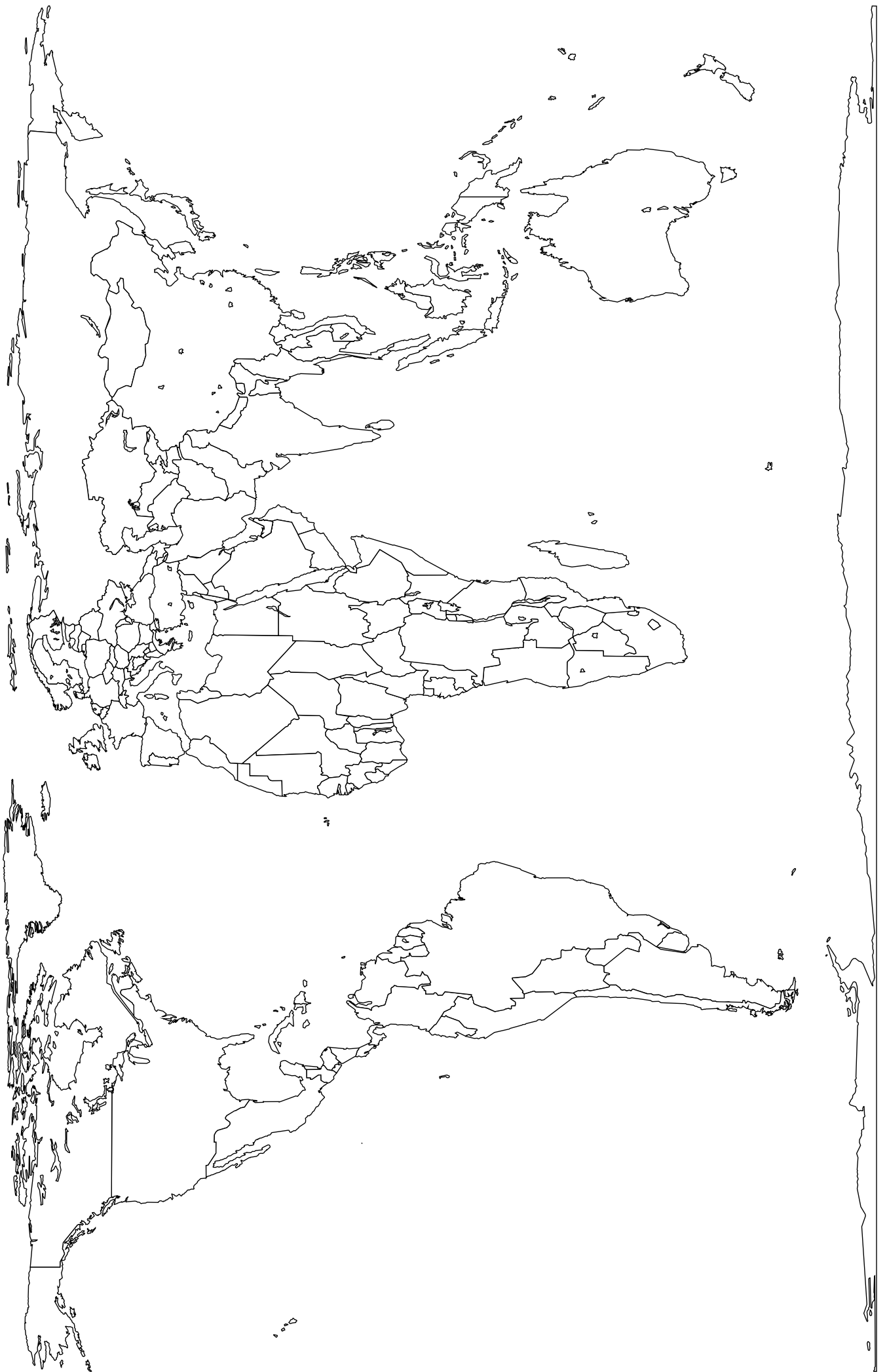
Afbeelding 3.2

1. In speculaas zitten onder andere de volgende ingrediënten: suiker en speculaaskruiden. Zoek op welke specerijen in speculaaskruiden gaan. Schrijf de namen van de specerijen op.

2. Zoek op van welke continenten deze specerijen komen en schrijf die op. Schrijf op de wereldkaart op pagina 14 de namen van de specerijen op de plaatsen waar ze vandaan komen.

3. Onderzoek waar suikerriet oorspronkelijk vandaan komt. Schrijf de naam van de plek op.

4. Onderzoek hoe suikerriet in Amerika terechtkwam. Schrijf dit op.

KEUZEOPDRACHT 3

INHEEMSE VOLKEN

Inheemse volken zijn de oorspronkelijke inwoners van bepaalde grondgebieden. Voordat de Europese kolonisten naar Noord- en Zuid-Amerika, de Caribische gebieden en Azië kwamen woonden daar allang mensen: die mensen noemen we inheemse volken. Wereldwijd zijn er meer dan 300 miljoen mensen die bij inheemse volken horen.

De Europeanen die veel winst wilden maken, hebben de inheemse volken na hun komst (onder dwang) tot slaaf gemaakt of uitgemoord. Met geweld is hun cultuur en vaak ook hun leefgebied afgenomen. Hun nakomelingen worden vaak nog steeds onderdrukt en gediscrimineerd. Soms worden ze zelfs van hun land beroofd of nog erger: gedood.

Ook vandaag de dag is het heel moeilijk voor inheemse volken om hun cultuur te behouden doordat regeringen hen discrimineren en grote bedrijven de volken weggagen van hun land. Inheemse volken komen op voor hun rechten en strijden voor hun volk en hun land, maar ook voor de natuur en het klimaat. Dus zij strijden uiteindelijk voor ons allemaal.

In 1994 is 9 augustus door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Dag der Inheemsen. Op deze dag vierten inheemse volken hun cultuur en vragen ze ook aandacht voor hun situatie, namelijk dat zij nog steeds weinig rechten hebben. Sinds 2006 is 9 augustus in Suriname een nationale feestdag en een officiële vrije dag. In 2007 werd door de Verenigde Naties de Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken aangenomen. Daarin worden de rechten van de inheemse volken genoemd, zoals bijvoorbeeld hun recht op hun gebied. Toch worden die rechten nog lang niet altijd gerespecteerd.

Respecteer de inheemse cultuur en mensen.

Er zijn wel 5000 verschillende inheemse volken ter wereld. Voor veel inheemse volken hebben Europeanen namen bedacht die stereotyperen en die de inheemse volken zelf niet willen gebruiken, zoals: Indianen, Eskimo's, Aborigines en bosjesmannen. 'Indiaantje spelen' of het dragen van een 'indianen-hoofdtooi' van veren op je hoofd (als je niet tot de groep behoort) is racistisch: je draagt dan bij aan een stereotyperende karikatuur.

Filmpje

Bekijk voordat je de opdracht maakt eerst het volgende filmpje. Bespreek het filmpje kort met de klas en ga daarna aan de slag met de opdracht.

Filmpje: Inheemse bewoners Suriname voelen zich niet gekend in excuses - NOS Nieuws

<https://nos.nl/video/2457381-inheemse-bewoners-suriname-voelen-zich-niet-gekend-in-excuses-niemand-luistert-naar-ons>

Kies een van de volgende twee opdrachten (of doe ze allebei):

1. Samen zorgen voor natuur

Voor de inheemse volken is de natuur en het land waarop ze wonen erg belangrijk. Voor hen maakt dat land deel uit van hun cultuur en ze leven bewust en respectvol samen met de natuur, de planten en dieren om hen heen.

Jullie gaan samen plantjes laten groeien en verzorgen - om zo te ervaren hoe je gezamenlijk voor de natuur kunt zorgen. Dat kunnen jullie samen op verschillende manieren doen:

- ▶ In het voorjaar: iedereen neemt een potje met aarde mee naar school, om daarin tomatenzaadjes te planten. De zaadjes kun je gewoon uit een plakje tomaat halen. Zorg dat je de zaadjes genoeg water geeft en dat het plantje veel water krijgt - zo hebben jullie allemaal binnen een paar weken een eigen tomatenplantje om voor te zorgen;
- ▶ In het voorjaar: plant samen in de klas een zaadje in een potje (bijvoorbeeld van een tomaat, of van een andere groente of bloem) en zorg samen voor de plant. Misschien kan iedereen wel een week voor de plant zorgen: hij moet genoeg water en zonlicht krijgen!
- ▶ In de andere seizoenen: vraag de leraar een plantje mee te nemen naar school en zorg samen voor de plant. Misschien kan iedereen wel een week voor de plant zorgen: hij moet genoeg water en zonlicht krijgen!

Misschien willen jullie wel meer dan een plantje verzorgen en is er een moestuin bij de school of kunnen jullie mooie plantenbakken neerzetten. Overleg met je leraar wat jullie kunnen doen.

KEUZEOPDRACHT 3

2. Nieuwe vlaggen maken

De grond van de inheemse volkeren werd in de geschiedenis vaak bezet door kolonisten en anderen die het wilden gebruiken om zelf winst te maken. Bijvoorbeeld door het land te gebruiken voor landbouw of om grondstoffen te winnen. Om het land te bezetten zetten ze de vlag van hun land in het gebied om zo te laten zien dat het nu van hen was. Terwijl het land de eeuwen daarvoor nog van de inheemsen was.

Om de Dag der Inheemsen te vieren en aandacht te vragen voor de inheemse volken, gaan jullie nu samen je eigen vlaggenlijn maken. Iedereen in de klas krijgt een blaadje van de leraar om een vlag van te maken.

Op de vlag schrijf je de naam van een inheems volk of een woord dat jij goed vindt passen bij inheemse volken. Daarbij kun je bijvoorbeeld denken aan hun liefde voor de mensheid, de natuur en de aarde. Je kunt zelf de vorm van je vlag knippen, een tekening maken of de naam van een inheems volk op de vlag schrijven en de vlag verder inkleuren.

Als je vlag klaar is, dan knip je hem uit en geef je hem aan je leraar. Die zal de vlaggen samen aan een lijn hangen zodat er een lange slinger met vlaggen ontstaat. Deze slinger kan opgehangen worden in de klas, de gang of een andere plek die jullie goed vinden.

Afbeelding 3.3

KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME

HET CONTINENT
AFRIKA

SURINAME EN
CURAÇAO

INDONESIË

ZUID-AFRIKA: KAAP

DE GOEDE HOOP

TERUG NAAR HET

HEDEN. EN NU?

KEUZEOPDRACHT 4

WIE IS WIE?

Je maakt met een groepje een podcast van 5 tot 10 minuten over een van de bevolkingsgroepen van Indonesië.

Dit zijn de bevolkingsgroepen:

► Ambonezen

Ambonezen komen van het Molukse eiland Ambon. Nederlanders noemden alle verschillende volken van de Molukse eilanden Ambonezen.

► Indisch Nederlanders/Indo's

Indische Nederlanders of Indo-Europeanen zijn Nederlanders afkomstig uit de voormalige Nederlandse kolonie Nederlands-Indië, het huidige Indonesië.

► Indonesiërs

De oorspronkelijke inwoners van Indonesië.

► Javanen

Javanen komen van het eiland Java (dat is drie keer groter dan Nederland). Als we het in Nederland hebben over Javanen zijn dat bijna altijd Javanen die na de afschaffing van de slavernij in Suriname en de voormalige Antillen als contractarbeiders naar Suriname zijn gebracht.

► Molukkers

Molukkers komen van de eilandengroep de Molukken. De Molukken zijn een eilandengroep die bij het werelddeel Oceanië hoort. Sinds 1950 horen alle Molukse eilanden bij Indonesië, waar veel Molukkers niet blij mee zijn. De Molukkers waarover in de lessen wordt gesproken zijn voornamelijk Zuid-Molukkers.

► Papoea's

Papoea's (ook wel Papua's) zijn de oorspronkelijke bewoners van het eiland Nieuw-Guinea. Het westen van Nieuw-Guinea was een kolonie van Nederland. Van 1949 tot en met 1963 was het land onder bestuur van Nederland en in 1963 werd het onderdeel van Indonesië en kreeg het de nieuwe naam Irian Jaya. De Papua's wilden dit helemaal niet en tot op de dag van vandaag strijden zij voor onafhankelijkheid. De naam Papua komt niet van de volken zelf maar komt uit het Maleis en betekent 'mensen met kroeshaar'.

De klas wordt verdeeld in zes groepen. Elke groep maakt een podcast over één van de bovenstaande bevolkingsgroepen.

Elke podcast duurt ongeveer 5 minuten. In de podcast geven jullie informatie over de bevolkingsgroep. De informatie moet kort en goed te begrijpen zijn. In de podcast vertellen jullie iets over de geschiedenis en cultuur van de groep. Maak de podcast zo interessant mogelijk. Mensen moeten het leuk vinden om naar te luisteren.

In het kort:

1. Elke groep krijgt een bevolkingsgroep toegewezen.
2. Zoek samen informatie over de groep en bespreek samen wat jullie willen vertellen (verdeel de taken goed!):
 - Waar komt de groep vandaan, uit welk gebied?
 - Welke taal spreekt de groep?
 - Welk geloof hebben de meeste mensen van die groep?
 - Vertel iets meer over hun cultuur: belangrijke feesten, eten, muziek, dans enzovoort.
 - Vertel kort iets over hun geschiedenis. Vertel alleen het belangrijkste van toen en nu.
3. Iedereen uit je groep komt aan het woord in de podcast. Spreek goed af wie begint en wie eindigt.
4. Spreek af hoe jullie de informatie willen vertellen: serieus, luchtig of als een nieuwsbericht.
5. Oefen een paar keer voordat jullie de podcast opnemen. De podcast mag ongeveer 5 min duren.
6. Zoek een stille plek om de podcast op te nemen. Het opnemen kan met een telefoon, bijvoorbeeld met de dictafoon of een andere app die je wilt gebruiken.

KEUZEOPDRACHT 4

KENNIS DELEN

Niet veel mensen kennen de geschiedenis van de slavenhandel en slavernij in Indonesië. Jij kunt daar iets aan veranderen!

Maak een poster op A3-formaat of nog groter waarop je mensen laat zien dat Nederland niet alleen in Suriname en op eilanden zoals Curaçao aan slavenhandel en slavernij deed, maar dat dit al eerder in Indonesië gebeurde.

Wat moet er op de poster staan:

- ▶ één of meerdere afbeeldingen.
- ▶ duidelijke en makkelijk te lezen tekst. Let op dat de tekst niet te lang wordt.
- ▶ een heldere boodschap.

Stap 1: Bedenk welke boodschap je wilt overbrengen met je poster.

Stap 2: Bedenk wat je op gaat schrijven: verzin je een slogan of een paar informatieve zinnen?

Stap 3: Bedenk welke afbeelding of afbeeldingen passen bij je poster. Ga je de afbeelding(en) printen, tekenen of misschien wel schilderen?

Stap 4: Maak eerst een kladversie op A4. Waar komt de tekst en waar komen de afbeeldingen? Maak daarna de echte versie.

Stap 5: Hang de poster op in je klas of op een andere plek op school waar veel mensen de poster kunnen zien.

Tip: Bespreek met je leraar welke van de volgende opties mogelijk zijn, zodat nog meer mensen kunnen leren over deze geschiedenis.

- ▶ Je kunt de poster ook digitaal maken en delen via de website, social media, een nieuwsbrief van school of via de schoolkrant.
- ▶ Je kunt een vlog maken bij de poster of een podcast.
- ▶ Je kunt met de klas een krant of collage maken van de posters.

**KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME**

HET CONTINENT

AFRIKA

SURINAME EN

CURAÇAO

INDONESIË

ZUID-AFRIKA: KAAP

DE GOEDE HOOP

TERUG NAAR HET

HEDEN. EN NU?

KEUZEOPDRACHT 5

JAN VAN RIEBEECK

In Kaapstad (Zuid-Afrika) staat een standbeeld van Jan van Riebeeck. En in Culemborg, waar Jan van Riebeeck vandaan komt, kun je het Jan van Riebeeckmuseum bezoeken.

Je werkt in tweetallen. Jullie doen eerst onderzoek naar Jan van Riebeeck, zodat je meer over hem te weten komt. Daarna gaan jullie met twee stellingen aan de slag.

Stelling 1: Het standbeeld en het museum van Jan van Riebeeck zouden er niet moeten zijn, omdat je iemand als Van Riebeeck niet moet eren.

Stelling 2: Het standbeeld en het museum van Jan van Riebeeck moeten blijven, omdat ze ons meer leren over de geschiedenis.

1. Zoek informatie over Van Riebeeck in het bronnenblad en op het internet (als dat mag).
2. Lees de twee stellingen.
3. Bedenk samen bij elk van de twee stellingen één argument voor en één argument tegen de stelling.

Stelling 1

Argument voor:

Argument tegen:

Stelling 2

Argument voor:

Argument tegen:

4. Bedenk voor jezelf welk van de argumenten die jullie bedacht hebben je het sterkste vindt. Vertel dat aan elkaar: zijn jullie het met elkaar eens of niet?

Waar moet je op letten:

- Luister goed naar elkaar.
- Laat de ander uitpraten.
- Als je het ergens niet mee eens bent, leg je dat rustig uit zonder boos te worden.
- Je hoeft geen gelijk te krijgen.
- Probeer begrip te hebben voor de ander.

KEUZEOPDRACHT 5

Afbeelding 5.1

Afbeelding 5.2

KEUZEOPDRACHT 5

APARTHEID

Bekijk de filmpjes:

Apartheid in Zuid-Afrika (Schooltv)

<https://schooltv.nl/video/apartheid-in-zuid-afrika-rassenscheiding-van-blank-en-zwart/#q=apartheid>
Nelson Mandela (Schooltv)

<https://schooltv.nl/video/nelson-mandela-de-eerste-zwarte-president-van-zuid-afrika/>

Bespreek met de klas:

1. Wat is apartheid?

2. Welke gevolgen had de apartheid voor de samenleving in Zuid-Afrika?

Protest tegen de apartheid

Er was ook (internationaal) protest tegen de apartheid.

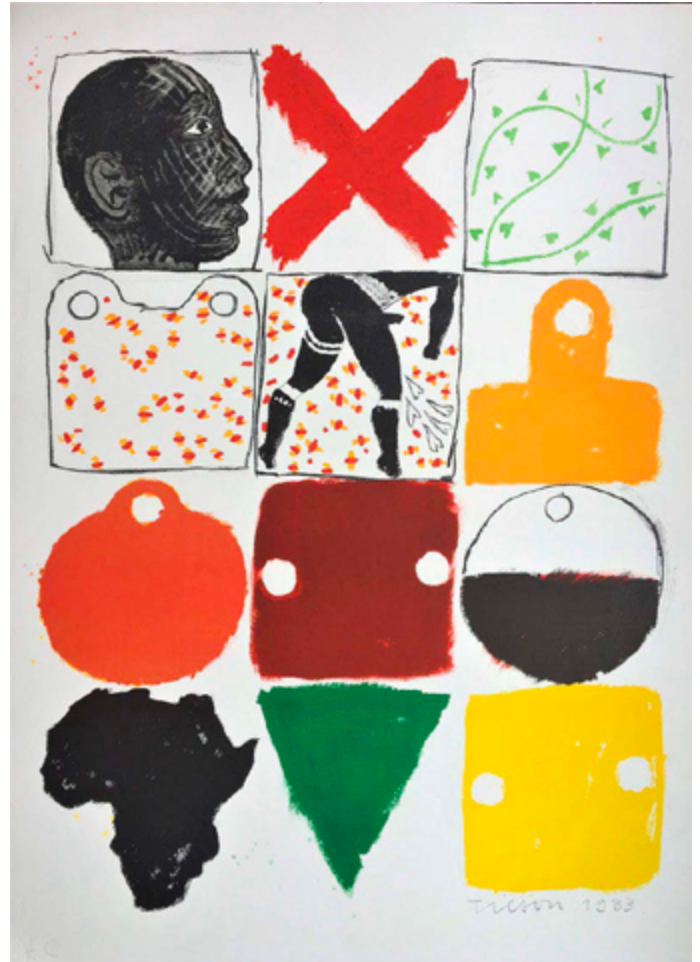
3. Luister naar een voorbeeld van zo'n protestliedje:

Eddy Grant - Gimme Hope Jo Anna

<https://www.youtube.com/watch?v=R-ZpIG81oZg>

En bekijk afbeelding 5.3, een voorbeeld van een protestkunstwerk.

4. Maak nu zelf met een groepje een protestposter, een protestkunstwerk of een protestlied tegen de apartheid.

Afbeelding 5.3

KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME
HET CONTINENT
AFRIKA
SURINAME EN
CURAÇAO
INDONESIË
ZUID-AFRIKA: KAAP
DE GOEDE HOOP
TERUG NAAR HET
HEDEN. EN NU?

KEUZEOPDRACHT 6

SLAVERNIJ TOEN? MAAR NU OOK!

CACAO... CHOCOLADE...

Cacao komt oorspronkelijk uit Midden-Amerika. 4000 jaar geleden gebruikten volken in Midden-Amerika, zoals de Maya's, Olmeken, Tolmeken, Inca's en Azteken cacao voor feesten en rituelen. Zij maakten er een drankje van waarbij de cacao werd gemengd met water, chilipeper en maismeel. Cacaobonen waren veel waard en werden gebruikt als geld en om belasting mee te betalen.

Het woord cacao komt van het woord kawkaw dat de Olmeken en Maya's gebruikten, en het woord chocolade komt van het Azteekse woord chocolatl, wat bitter water of bittere drank betekent.

Toen Columbus aankwam in wat wij nu Amerika noemen, kreeg hij chocolatl aangeboden. Hij nam cacaobonen mee naar Europa. In 1528 kwam de veroveraar Fernando Cortez in Mexico aan. Hij kreeg een cacaoplantage cadeau van een Azteekse koning. Ook Cortez nam de cacaobonen mee naar Europa, naar Spanje.

De Spanjaarden voegden suiker en honing toe aan de cacao, zodat het voor hen lekkerder smaakte. Eerst werd de cacao alleen gebruikt door koningen in Spanje. Vanaf de 17e eeuw werd cacao goedkoper en populairder. Er werden door de Europeanen in Azië, Afrika en Amerika cacaoplantages aangelegd. Met cacao konden de handelaren veel geld verdienen.

Nederland had cacaoplantages in Indonesië en Suriname. Echt goed ging het verbouwen van cacao niet, maar Nederland kreeg wel een heel belangrijke rol in de cacaohandel. In 1818 waren er 27 cacao fabrieken in Nederland. Door slaafgemaakten op cacaoplantages te laten werken konden de Nederlanders veel winst maken. Tot op de dag van vandaag is Nederland de grootste importeur van cacaobonen en Amsterdam heeft de grootste cacaohaven ter wereld.

In de tijd waarin wij nu leven is het helaas niet veel beter op de cacaoplantages. Slavernij, kinderarbeid en uitbuiting komen nog steeds veel voor.

1. Er zijn verschillende organisaties en bedrijven die zich inzetten voor slaafvrije en eerlijke chocolade. Het bedrijf Tony's Chocolonely is een van die partijen: in 2016 is de chocolademaker opgericht, met als doel slavernij uit de chocoladewereld te verbannen. Bekijk deze filmpjes:

Kinderarbeid - Het Klokhuis (Schooltv)
<https://schooltv.nl/video/het-klokhuis-kinderarbeid/#q=cacao>

Tony, de film. Van chocoladecrimineel tot wereldverbeteraar

<https://tonyschocolonely.com/nl/nl/doe-mee/tony-de-film>

Problemen in de cacao-industrie kun je op verschillende manieren bespreekbaar maken. Dat kan bijvoorbeeld met een kunstmanifestatie. Kijk naar het volgende filmpje over het kunstproject 'Kwatta' van kunstenaar Raul Balai. Kwatta is de naam van een regio en cacaoplantage in Suriname, de naam van een chocolademark in België én deel van de Vlaamse uitdrukking 'Alle ogen op Kwatta'.

Kwatta - Raul Balai

<https://raulbalai.com/portfolio-items/kwatta>

Bespreek met je klasgenoten wat je hebt gezien en waarom deze manifestatie belangrijk is.:

- Jullie gaan nu zelf aan de slag om mensen meer bewust te maken van waar cacao vandaan komt en welke problemen bestaan in de cacao-industrie. Met je groepje kies je een chocoladeproduct: een chocoladereep, chocolademelk, chocoladevla, of chocoladekoekjes bijvoorbeeld.
- Voor dat product ga je een verpakking ontwerpen die laat zien dat het belangrijk is om chocolade te kopen die niet is gemaakt met kinderarbeid. Maak een mooi ontwerp, wees creatief en bedenk hoe je de boodschap het beste kunt overbrengen.

Tip: Bespreek met je leraar welke van de volgende opties mogelijk zijn, zodat jullie zoveel mogelijk leerlingen en mensen bereiken.

- Deel jullie ontwerpen via de website en social media van school en de schoolkrant/nieuwsbrief.
- Print het ontwerp uit en hang het op in de school.

Heel veel succes!!

KEUZEOPDRACHT 6

Afbeelding 6.1

Afbeelding 6.2

Afbeelding 6.3

WIE PROFITEERDEN IN NEDERLAND VAN SLAVENHANDEL EN SLAVERNIJ?

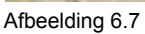
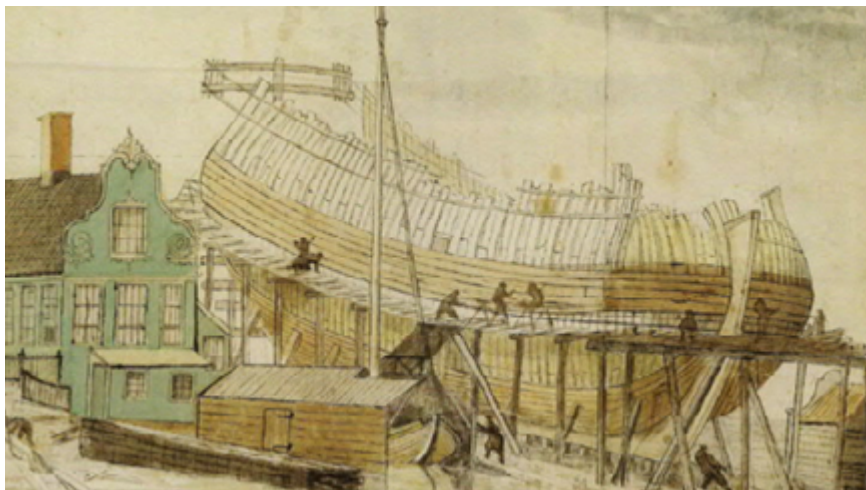
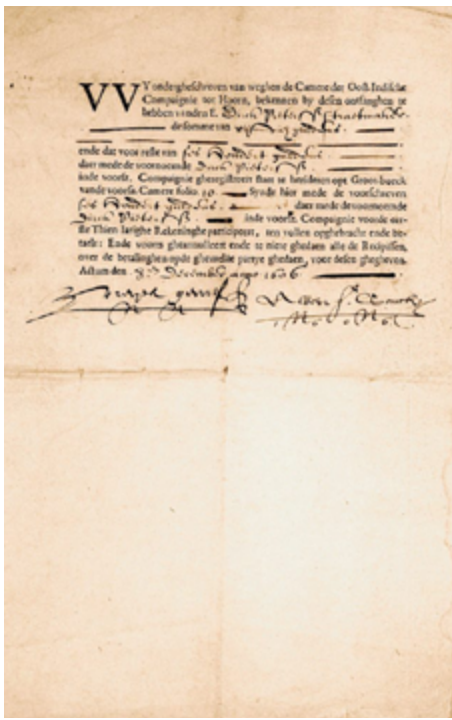
1. Bekijk de afbeeldingen op pagina 27 en lees de begrippen. Schrijf onder elke afbeelding het bijpassende begrip.

Begrippen:

- ▶ Aandeel
- ▶ Scheepsbouw
- ▶ Katoenen klederdracht
- ▶ Tabak roken
- ▶ Groninger koek
- ▶ Boeren drinken thee
- ▶ Gouden oorijzers.

2. De klas wordt verdeeld in zeven groepjes. Elk van de groepjes krijgt een van de zeven afbeeldingen. Overleg met elkaar wat jullie afbeelding te maken heeft met de slavenhandel en slavernij en welke mensen (direct of via een omweg) profiteerden van slavenhandel en slavernij. Schrijf het antwoord op en deel jullie uitkomst met de rest van de klas.

[illegible]

KENNISMAKEN EN
INTRODUCTIE OP
RACISME
HET CONTINENT
AFRIKA
SURINAME EN
CURAÇAO
INDONESIË
ZUID-AFRIKA: KAAP
DE GOEDE HOOP
TERUG NAAR HET
HEDEN. EN NU?

NOTITIES

NOTITIES

nederland wordt beter.

